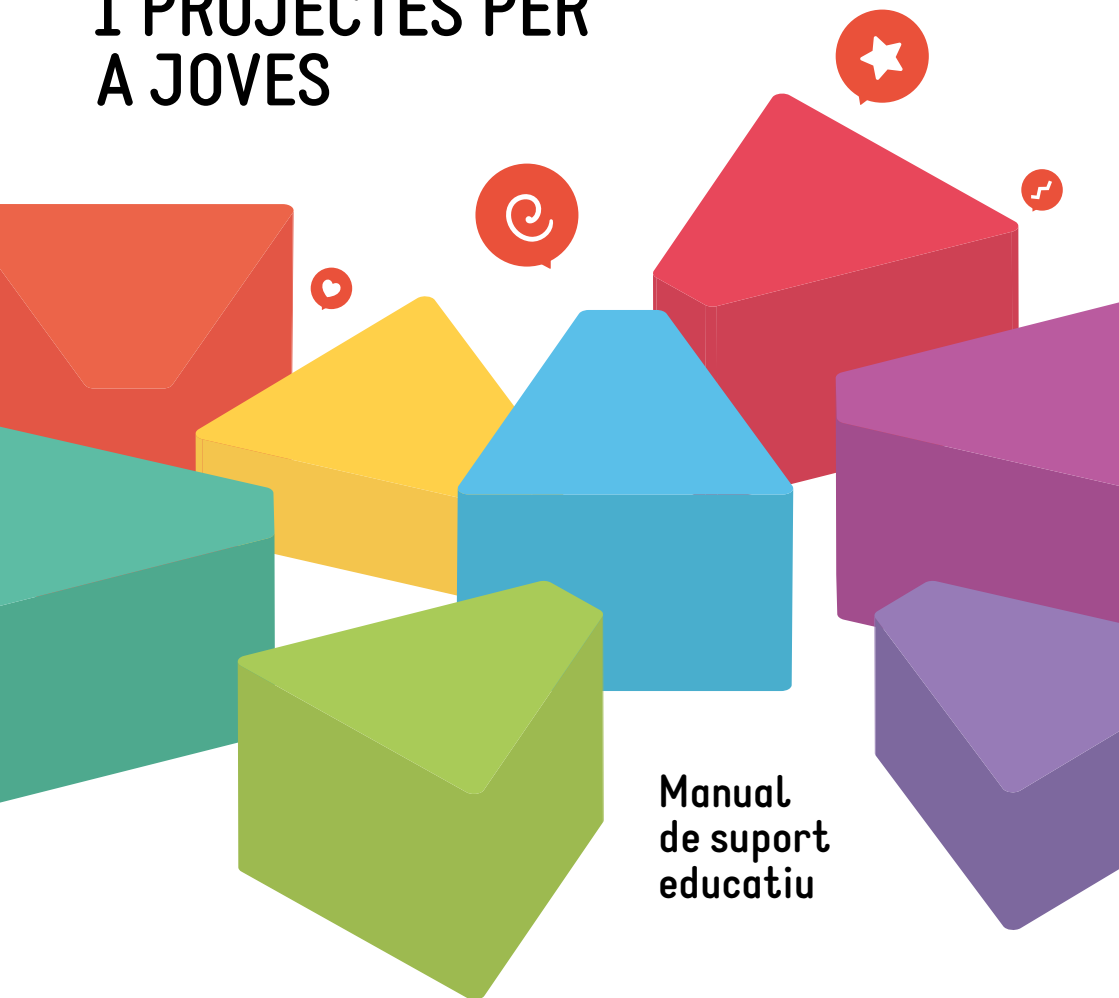

LA MIRADA INTERCULTURAL A LES ACTIVITATS I PROJECTES PER A JOVES

TARRAGONA
JOVE

Manual
de suport
educatiu

Edició / 2022

Coautora: Kira Bermúdez Anderson, pedagoga social i formadora en relacions interculturals i mediació intercultural.

Amb la col·laboració i assessorament de

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	5
TARRAGONA JOVE I LA MIRADA INTERCULTURAL	6
1. CONSIDERACIONS CLAU PER L'APLICACIÓ DE LA PERSPECTIVA INTERCULTURAL	8
2. DISSENY I IMPLEMENTACIÓ DE PROJECTES I ACCIONS I DE L'OFERTA D'ACTIVITATS I PROJECTES PER A JOVES	15
3. LA COMUNICACIÓ INTERCULTURAL EN CARTELLERIA I ALTRES MATERIALS DE DIFUSIÓ	19
4. ELS RECURSOS I MATERIALS EMPRATS	23
5. PARTICIPACIÓ JOVE DIVERSA	27
6. AVALUEM ELS NOSTRES PROJECTES I ACCIONS I L'OFERTA D'ACTIVITATS I PROJECTES PER A JOVES	29
7. REFERÈNCIA EDUCATIVA	32
8. REFERÈNCIES WEB I RECURSOS DE SUPORT	33

INTRODUCCIÓ

PER QUÈ APLICAR LA PERSPECTIVA INTERCULTURAL ALS PROJECTES, ACCIONS I ACTIVITATS DIRIGIDES A JOVES?

Un projecte / proposta que incorpora la perspectiva intercultural inclou mesures i accions però sobretot una mirada que aborda les diferents situacions, necessitats i interessos dels nois i les noies sigui quin sigui el seu origen cultural, amb l'objectiu de promoure l'equitat i l'eliminació de desigualtats.

Treballar amb perspectiva intercultural vol dir tenir en compte que les persones joves, noies i nois, viuen situacions i necessitats diferents per raó del seu origen i bagatge cultural, la seva creença religiosa, la seva racialització, la seva situació administrativa o la seva trajectòria migratòria o la de

la seva família. També implica evidenciar i no deixar que passi desapercebuda l'existència de relacions desiguals de poder establertes entre les persones joves blanques i les que no ho són, entre les que han migrat d'altres llocs i les que han nascut i s'han criat aquí, entre les que són ciutadanes i ciutadans de ple dret i les que s'han de regir per la Llei d'Estrangeria. En aquest sentit, la nostra tasca anirà enfocada a desmuntar el racisme, els prejudicis i els estereotips lligats a l'origen cultural i a fomentar el desenvolupament integral i lliure dels i les joves, sigui quin sigui el seu origen.

D'altra banda, és important tenir una mirada complexa de les desigualtats i veure com s'encreua l'origen amb altres eixos de desigualtat com el gènere, la classe social, la diversitat funcional o l'orientació sexual i identitat de gènere, entre d'altres. És el que en diem interseccionalitat o perspectiva interseccional.

Fixar l'**ÒPTICA INTERCULTURAL** vol dir tenir en compte que la diversitat és viva i ben present en el sí dels grups i les persones joves que participen de les activitats, que utilitzen els serveis i equipaments juvenils i que formen part del

teixit associatiu o són generadores d'activisme. En el camp educatiu i de lleure, com també en les produccions culturals i obres de creació artística, les formacions, activitats i actes programats, es projecten sobre elements claus com el disseny, la planificació i la comunicació de la proposta (titular, la descripció de l'enunciat), partint d'una bona anàlisi de la realitat, la definició i distribució dels recursos, els materials de suport i divulgació, el registre i discurs d'exposició, la composició dels grups de treball, els espais de creació, les aules i sales formatives, etc....

TARRAGONA JOVE I LA MIRADA INTERCULTURAL

L'etapa de la joventut és un moment clau de transformació de la persona en què se solen qüestionar i produir reajustaments en les pròpies creences i comportaments sobre els models de relació entre els éssers humans i sobre les formes d'organització social.

A Occident, i concretament als nostres serveis i projectes de joventut, tenim una visió de que les persones joves, des de qualsevol condició, abans que res, SÓN JOVES. I actuen com a joves. Entenem que la majoria de les seves necessitats, inquietuds, dificultats són compartides amb la resta de joves amb independència del seu origen. No obstant, en contextos de diversitat, hem de ser conscients que les trajectòries vitals de molta gent jove no són ni molt menys homogènies ni encaixen amb el perfil de noi o noia jove, blanca, de classe mitjana, d'origen català, amb una educació formal, etc. Tenim joves que són pares i mares, joves que treballen des de molt joves i joves amb experiències que algunes han anomenat "trajectòries obreres". Pensem en un jove menor de edat que migra sol la principal preocupació del qual és acon-

seguir papers/feina. La interseccionalitat també ens diria això: l'edat / joventut és un eix de desigualtat però quan es crea amb altres eixos, pot generar realitats ben diferents. Avui dia, sens dubte, hi ha una gran diversitat de maneres de ser jove, algunes molt allunyades de la manera com des del treball amb joventut pensem la realitat de les persones joves i també del que nosaltres mateixos vam ser de joves.

Des de la Conselleria de Joventut de l'Ajuntament de Tarragona (Servei Municipal Tarragona Jove) volem fomentar relacions més igualitàries i, així, contribuir a transformar els imaginaris socials basats en el racisme, els prejudicis i els estereotips, i crear-ne de nous més justos i equitatius.

D'altra banda, una de les finalitats del Pla Local Tarragona Jove radica en el fet que les persones joves puguin construir de manera autònoma els seus propis projectes de vida i amb el suport de les seves xarxes familiars, d'amistats i comunitàries. Incorporar una perspectiva intercultural en l'actuació que es porta a terme des del Servei Municipal Tarragona Jove i

també des de les iniciatives promogudes per les entitats i col·lectius de joves és, doncs, indispensable perquè noies i nois, sigui quin sigui el seu origen cultural, tinguin les mateixes oportunitats per al seu desenvolupament.

Si introduïm la perspectiva intercultural en l'elaboració de les activitats i projectes per a joves aconseguirem, entre altres fites:

- Detectar l'existència de situacions socials diferents entre joves generades per raó del seu origen cultural, religió, migratori, racial o administrativa, i si aquestes amaguen situacions de desigualtat i actuar-hi en conseqüència.
- Identificar l'existència de relacions de poder asimètriques, i, per tant, l'oportunitat per contribuir a l'apoderament de les persones joves en inferior situació.
- Treballar amb el col·lectiu juvenil la construcció d'identitats complexes i les múltiples pertinences per tal de superar els models tradicionals que tendeixen a l'homogeneïtzació i a la segregació.

- Materialitzar una igualtat d'oportunitats real entre les persones joves, noies i nois, sigui quin sigui el seu origen cultural, en tant que accés als recursos, a la informació, al desenvolupament personal i a la intervenció en espais de decisió.
- Treballar contra les desigualtats i les discriminacions per raó d'origen cultural, nacionalitat o creença religiosa que es puguin produir en l'àmbit personal, familiar, professional i comunitari (segregacions educatives tant als instituts com als espais de lleure, discriminació laboral i bretxa salarial, discriminació en la recerca d'habitatge i existència de barris marginals, etnificació de la pobresa i de certes ocupacions, violència racista, manca de reconeixement i desvalorització de les aportacions culturals d'arreu del món, invisibilització de les persones joves d'orígens culturals diversos, etc.).

CONSIDERACIONS CLAU PER L'APLICACIÓ DE LA PERSPECTIVA INTERCULTURAL

SOBRE QUINS ELEMENTS CAL ACTUAR PER INCORPORAR LA PERSPECTIVA INTERCULTURAL

1. DIAGNOSI AMB MIRADA INTERCULTURAL

1.1 Qui són les persones joves?

En primer lloc, cal reflexionar sobre qui són les persones joves amb qui treballem o a qui volem oferir la nostra proposta. Hi posarem una mirada que vol copsar la joventut en tota la seva diversitat, diversitat individual i diversitats en els grups, al barri, al municipi. Ho farem estant atents sobretot a cinc dimensions de la interculturalitat que són molt significatives quan parlem de joves: la igualtat/equitat, el reconeixement de la diversitat, la interacció positiva/diàleg intercultural, la participa-

ció diversa i el sentiment de pertinença. I també hi posarem una mirada interseccional, com hem dit, per tenir en compte l'encreuament d'eixos d'identitat com són l'edat, sexe/gènere, orientació sexual, classe social, racialització, diversitat cultural, diversitat religiosa...

Igualtat/equitat: Qui són les persones joves, en termes d'igualtat d'accés, de drets, d'oportunitats, de deures i responsabilitats, així com de no discriminació i justícia social? Quines dificultats hi troben? Quines propostes fan? Qui són, en termes dels eixos de discriminació, opressió, privilegi i la seva intersecció (edat, sexe/gènere, orientació sexual, classe social, racialització, diversitat cultural, diversitat religiosa...)?

Reconeixement de la diversitat: Qui són, en termes dels eixos de diferència i la seva intersecció (edat, sexe/gènere, orientació sexual, classe social, ètnia, racialització, diversitat cultural, diversitat religiosa...)? Com visibilitzen i es reconeixen mútuament la seva diversitat? Quines dificultats troben? Quines propostes fan?

Interacció positiva/diàleg intercultural: Quines relacions actives i de col·laboració estableixen entre ells i elles? Quins interessos i aspectes comuns comparteixen? Quines tensions, incidents crítics i conflictes? Quines formes de resolució pròpies? Com situaries les seves relacions, pel que fa la sociabilitat (coexistència, hostilitat, convivència)?

Participació diversa: En quins espais i activitats participen de manera formal i informal? Quins rols juguen en aquests espais? Quines dificultats troben? Com intenten resoldre-les? Quines propostes en fan per millorar la seva participació a la comunitat, a l'equipament?

Sentiment de pertinença: Quins vincles de pertinença senten? Quins són més importants i per què? Quins vincles voldrien tenir i no tenen? Quines dificultats troben? Quines propostes fan per millorar aquest sentiment de pertinença?

Qui són les persones joves?

EX1

Per fer una primera aproximació a la diagnosi, podeu fer una observació basada en les preguntes plantejades. Tingueu en compte les persones joves amb qui treballem i també aquelles que no hi són i per què. Seria ideal que ho poguéssiu fer partint d'un diàleg participatiu amb un grup de joves (el més divers possible!). Adapteu les preguntes per ajustar-les al grup i escolteu obrint-vos a les seves reflexions sense ànim de buscar la raó, deixant en suspens de moment els vostres prejudicis i estereotips, que tothom en té. Escoltarem amb l'actitud de voler conèixer millor les persones joves i veure el món amb els seus ulls i la seva experiència. Dinamitzeu el diàleg en equip, si és possible, preneu nota del que es parla i així les aportacions us serviran per construir propostes d'activitat o accions més ajustades a les visions, necessitats, interessos i desitjos de les persones joves. Els espais de diàleg amb joves i l'escolta activa per part vostra haurien de ser la base de qualsevol diagnosi que voleu fer.

1.2 Com ens relacionem en contextos de diversitat cultural?

En segon lloc, per tal de fer una bona diagnosi amb perspectiva intercultural és important fer una reflexió sobre el context en què es donen les relacions socials amb i entre persones joves, tant a l'equipament o a l'entitat, com al barri i el municipi. En interculturalitat, parlem de tres tipus de sociabilitat que es pot donar en contextos de diversitat cultural: hostilitat, coexistència i convivència.

Hostilitat: *Quan en un territori, servei, institució, equipament o espai predominen les relacions d'oposició, de confrontació; existència de percepcions carregades de desconfiança, recel, evitació i rebuig; resolució de problemes des de l'enfrontament i la violència; manca de diàleg; són presents el conflicte no regulat i les manifestacions d'agressió física i/o simbòlica.*

Coexistència: *Quan en un territori, servei, institució, equipament o espai predomina l'absència de relacions entre persones joves de grups socioculturalment diversos; respecte distant i passiu; relacions més aviat estàtiques, manca de coneixement mutu, d'interacció; els veïns i veïnes, les persones joves es toquen però no es relacionen; els conflictes aparentment no existeixen; les tensions i problemes romanen latents sense arribar a manifestar-se com a hostilitat directa; vulnerabilitat de la comunitat.*

Convivència intercultural: Predomina una relació social dinàmica i la interacció positiva entre membres d'un veïnat, una plaça, una escola, un centre de joves, un servei, una ciutat. Hi ha voluntat i possibilitat de relacionar-se i posar-se al lloc de l'altre, i predisposició a resoldre les tensions i conflictes mitjançant mecanismes pacífics. Hi ha interessos en comú i es reconeixen com a tals. Hi ha aprenentatge conjunt, sabers i vivències compartides, col·laboració i construcció entre grups, col·lectius. Hi ha reconeixement i valoració de les diferències. Hi ha equitat, drets i deures reconeguts, construïts, millorats i reclamats per a tothom. Hi ha conflictes, tensions i problemes i, alhora, hi ha una **cultura del diàleg**, una cultura d'abordatge i resolució compartida davant els obstacles per la convivència. S'entén la convivència intercultural com un "pacte" que es tracta d'anar construint entre les persones del lloc, a partir del qual es reconeixen i es relacionen com a iguals i lliures, com a titulars dels mateixos drets i deures, com a membres d'una mateixa comunitat sociopolítica i, per tant, subjectes a les mateixes instàncies jurídiques i polítiques.

Així com sovint veiem, amb perspectiva de gènere, que els equipaments i espais jove poden estar masculinitzats, també es detecta que poden ser segregats per origen cultural, amb una majoria de joves que són d'uns orígens o d'uns altres. Veiem també que participen menys a les activitats i als espais de decisió les persones joves que són de famílies d'origen cultural estranger o gitano, o que quant aquestes hi participen no ho fan joves de família d'arrel catalana. Sovint l'oferta d'activitats no és inclusiva o només prioritza un tipus d'activitats d'interès per certs joves i no altres. Són freqüents també els comportaments i actituds discriminatòries i hi ha relacions abusives i racistes entre joves de l'espai. També com a professionals de la joventut, representants d'una entitat/col·lectiu o talleristes no som conscients de vegades dels nostres privilegis i de com les relacions de poder desigual respecte de les persones joves d'origens culturals diversos afecten negativament el nostre tracte amb ells i elles i impedeixen construir propostes amb igualtat, reconeixement i diàleg.

Com ens relacionem en contextos de diversitat cultural?

EX2

Definirem breument el context d'aplicació de les nostres propostes i accions, a partir de la triple tipologia en que s'observen les relacions socials en diversitat.

- A nivell de país, predomina més la hostilitat, la coexistència o la convivència intercultural?
- A nivell de municipi/barri?
- A nivell del vostre àmbit d'actuació amb joves? En el vostre centre, entitat, espai jove, projecte o acció?

Veurem que sempre existeixen les tres situacions de sociabilitat en major i menor grau. El predomini d'una sobre les altres acaba determinant la tendència majoritària.

La seva naturalesa multidimensional i dinàmica permet identificar transformacions potencials amb què podem contribuir de diverses maneres a partir del nostre treball amb joves: malbaratant els espais de convivència o reforçant-los; enriquint o empitjorant la coexistència; superant la hostilitat o cronificant-la. Incorporar aquesta visió a la nostra diagnosi ens permet identificar on hem de fer canvis per tal de contribuir a una convivència intercultural en igualtat per a totes les persones joves, sigui quin sigui el seu origen cultural.

Com en l'exercici anterior, seria ideal fer aquesta reflexió també amb les persones joves, partint d'un diàleg participatiu amb un grup el més divers possible. Cada equipament, cada espai és únic i, per tant, cal fer una diagnosi tenint en compte les especificitats i característiques del context en clau intercultural.

1.3 La mirada occidental sobre les cultures

La manera en què la societat occidental veu i viu la diversitat cultural està determinada per les seves pròpies característiques més que no pas amb les de la resta de les cultures. Com diu l'Anaïs Nin: «**No veiem les coses tal com són, les veiem tal com som**». Com a persones que treballem amb joves, hem d'estar alerta a tres tendències de què sovint no en som conscients i que marquen la nostra mirada i també les nostres pràctiques.

L'etnocentrisme és la tendència a interessar-se, analitzar i jutjar el comportament i les creences de persones de contextos culturals diversos, tot prenent com a model millor i superior la pròpia cultura i els propis valors culturals.

Universalisme és la tendència a creure que la cultura occidental i les seves manifestacions no només és el millor, sinó que és el millor per a la resta de cultures. És la cultura més avançada i la seva veritat, que ha de ser la de tots els éssers humans, és que hi ha una forma única de veure, explicar o organitzar les coses, la veritat occidental. La resta de veritats estan equivocades i han de redreçar camí, sinó es trobaran amb el menyspreu, el rebuig, la por o el paternalisme, que són grans barreres per la relació en igualtat.

La missió és la tendència occidental a creure no només que la seva cultura és la millor per a ells i per a la resta, sinó que, a més, tenen la missió d'ajudar els

altres a seguir el bon camí i a apropar-se el més possible als valors i normes occidentals. En aquest sentit, les cultures no occidentals serien cultures endarrerides, subdesenvolupades, primitives, totes elles mesurades en relació al progrés superior i més avançat de la societat occidental. La idea missionera impulsa a petites ajudes per arribar al nivell occidental, a intervencions directes per imposar canvis, a la protecció o al càstig quan la diferència es considera massa gran.

Xoc de cultures? Diferències culturals?

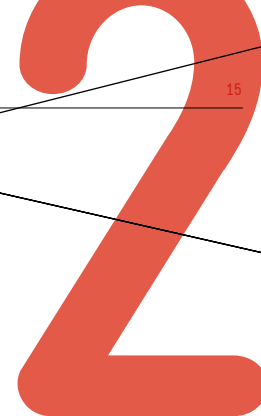
Es diu del xoc cultural que és una interacció entre persones de diferents cultures que provoca reaccions negatives, de malestar i enuig a nivell de pensament i afectiu. S'atribueix el xoc a zones sensibles de les cultures que entren en conflicte per la seva diferència, com ara el cos, el temps, l'espai, la relació de/entre dones/homes, la criança i l'educació, el sentit de lo religiós, les relacions intergeneracionals, la noció de persona i de comunitat, etc. Cal, no obstant, posar molta atenció en aquest concepte, perquè sovint transmet la idea falsa de que totes les tensions entre persones culturalment diverses es deuen a conflictes per motiu cultural, i que totes les persones d'una determinada cultura comparteixen les mateixes idees, creences i pràctiques. També porta a pensar només en dues cultures, quan dins de cada una sabem que hi ha moltes més. Només cal pensar en la pròpia cultura per saber que les cultures són dinàmiques, canviants i obertes a tantes influències i aportacions d'altres cultures amb les que

estan en contacte. A més de la pròpia cultura d'origen, cada persona és fruit de tot el camí que ha anat fent al llarg de la seva vida, i per això és perillós pensar que tenim una essència o pertinença fonamental que ens marca i determina per sempre.

Totes les persones som portadores de cultura però no som únicament la nostra cultura d'origen. Fonamentalment, però, hem d'entendre que el conflicte, quan apareix entre persones culturalment diverses, és sovint un efecte de les relacions de poder lligades a les jerarquies culturals, més que d'un "xoc de cultures" o d'una "diferència cultural". És més freqüent que el racisme, els prejudicis i els estereotips provoquin les tensions i conflictes que anomenem com a "xoc de cultures" o "diferències culturals", i no unes suposades incompatibilitats culturals que serien impossibles de dialogar, negociar o mediar. En aquest sentit, davant el malestar o la confusió que de vegades podem sentir com a persones que treballem amb joves, ens serà útil fer l'esforç de descentrar-nos de la nostra mirada etnocèntrica, universalista i missionera; apropar-nos per tal de conèixer i reconèixer el món (o el conflicte concret) des de la mirada dels altres; i donar temps i facilitats al diàleg intercultural per tal de cercar conjuntament propostes i solucions que puguem compartir.

DISSENY I IMPLEMENTACIÓ DE PROJECTES I ACCIONS I DE L'OFERTA D'ACTIVITATS I PROJECTES PER A JOVES

En aquest apartat, es procurarà vetllar per la implementació d'una programació d'activitats que fomenti la **interacció positiva i la participació equitativa** entre persones joves tenint molt en compte com incideix l'origen cultural, les creences religioses, la racialització i la trajectòria migratòria, entre altres eixos de desigualtat relacionats amb l'origen, en les seves maneres de ser i estar en els espais joves i en el barri o entorn de proximitat.

A l'hora de dissenyar els projectes i accions i l'oferta d'activitats, partiu d'un primer **espai o procés de diàleg** obert amb les persones joves, com hem proposat anteriorment.

Promoveu **activitats i dinàmiques mixtes** tenint en compte les cinc dimensions de la interculturalitat i partint de les següents preguntes que guiaran tant el disseny com la implementació i l'avaluació:

1. Quines mesures o elements podem incorporar i desenvolupar per **assegurar la igualtat, l'equitat i la no discriminació** de les persones joves d'orígens culturals diversos? Estarem atentes a:

- La igualtat/equitat de drets, d'oportunitats, de deures i responsabilitats
- La nostra tendència a l'assimilació i a la imposició de formes de fer homogeneïtzadores o segregadores
- La nostra tendència al paternalisme i a les actituds infantilitzants de l'altre
- La mirada intercultural encreuada amb la mirada interseccional

- El llenguatge que utilitzem ha de ser inclusiu. Fugirem d'etiquetes i expressions insultants com ara “els moros”, “les negres”, “els negratos”, “els negritos”, “els panchitos”, “els chinitos”, “els islamistes”, “els immigrants”, “els xar-negos”, “he treballat com un negre”, “ves-te'n al teu país”, “anar a comprar al paki o menjar a un xino”, etc. Aquestes expressions i tants altres que coneixem estan plenes de referències estigmatitzants i denigrants, paraula que per cert és un derivat de *negre*, així que ja podeu entendre com és l'impacte negatiu del llenguatge que utilitzem. L'educació lingüística és, sens dubte, una línia d'acció ben important en les relacions interculturals entre joves, com ho és també en les relacions de gènere o lgtbi o intergeneracionals.
2. Quines propostes podem incorporar i desenvolupar per **fomentar el coneixement, el reconeixement i la visibilitat de la diversitat cultural** entre joves de diferents orígens? Estarem atentes a:
- Tenir una mirada crítica sobre la pròpia cultura i les formes dominants d'organització social
 - Ser conscients de com la història estructura i marca en el present les relacions desiguals entre joves d'orígens culturals diferents (colonització, esclavisme, migracions, persecucions, estigmatitzacions)
 - Qüestionar models de gestió de la diversitat que predominen en el nostre país, en el barri, en el nostre equipament, entitat o espai jove. Apostem per l'assimilació, per la multiculturalitat, o per una interculturalitat crítica i transformadora de les relacions entre joves d'orígens diversos?
3. Quines propostes podem incorporar i desenvolupar per **fomentar la interacció positiva i el diàleg intercultural**, establint relacions actives i de col·laboració entre joves que habitualment no tenen amistat o que es relacionen poc? Estarem atentes a:
- Aprofitar de manera real la riquesa de la diversitat i el respecte actiu vs la tolerància passiva
 - Recuperar i reconèixer la nostra història també culturalment diversa i no tan homogènia com se'ns ha relatat.
 - Encreuar la perspectiva intercultural amb altres perspectives per la igualtat de gènere, de classe social, de sexe/orientació i identitat sexual per tal de fer un treball interseccional amb els i les joves amb qui treballem

- Generar espais de coneixement mutu i reflexió crítica sobre el racisme, la discriminació, les desigualtats, els prejudicis i estereotips relacionats amb l'origen cultural, a partir de les experiències dels propis nois i noies
 - Gestió constructiva, creativa i compartida dels conflictes, apostant per dinamitzar diàlegs i fomentar l'autogestió entre les persones joves de les seves dificultats de relació
 - Cercar aliances, mediacions, el treball en xarxa i la col·laboració en la creació de projectes i activitats i en la presa de decisions
4. Quins mecanismes i recursos podem incorporar i desenvolupar per **assegurar una participació diversa culturalment**?
- Fomentar la participació de joves d'orígens i trajectòries culturals diverses a totes les fases dels projectes i activitats (idea, disseny, implementació, avaluació)
 - Tenir una actitud proactiva i personalitzada per tal de generar una participació diversa
 - Tenir una actitud oberta davant diferents formes de participació individual, grupal, col·lectiva i comunitària
 - Ser flexibles per combinar espais no mixtes amb espais comuns i compartits
 - Construir projectes compartits i/o col·laboracions amb entitats i xarxes de persones d'orígens culturals diversos

5. Quines propostes podem fer i desenvolupar que fomentin que les persones participants creïn **sentiments de pertinença** i arrelament múltiples i compaïbles, al barri, al grup, l'entitat, el projecte?
- Generar processos a més llarg termini i fugir de les activitats bolet
 - Lligar la pròpia activitat a altres activitats i projectes que s'estiguin fent al barri o al municipi. Participar a les activitats que s'organitzen des d'altres entitats i associacions
 - Ser conscients que les identitats són complexes i es construeixen amb sentiments de pertinença múltiples, podent donar lloc a identitats locals, compartides i comunes, a l'hora que es mantenen lligams emocionals i de relació amb grups propis i singulars.

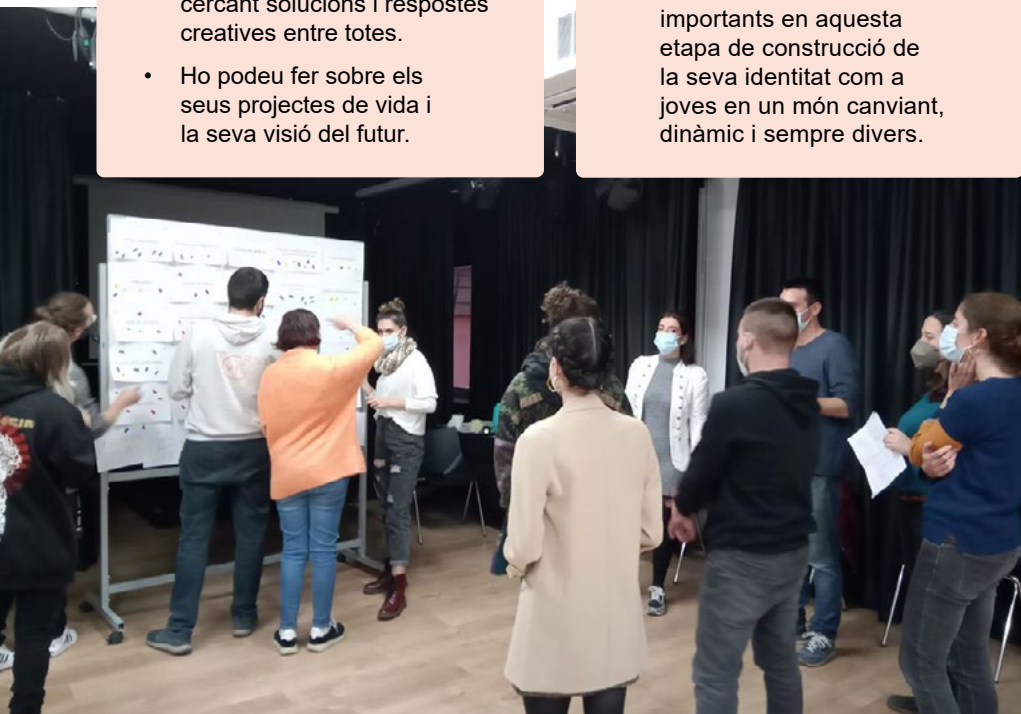

EX3

Si voleu crear dissenyar i desenvolupar una programació cultural, un vídeo / curtmetratge / documental o petites peces de teatre fòrum o escriure un rap o fer una activitat de periodisme o ràdio o televisió amb els i les joves, podeu fer-ho sobre qualsevol dels temes que abordem en aquest manual. Recordeu de fer-ho posant atenció a les dimensions de la interculturalitat.

- Ho podeu fer sobre les discriminacions que viuen en els diferents eixos d'identitat i cercant solucions i respostes creatives entre totes.
- Ho podeu fer sobre els seus projectes de vida i la seva visió del futur.

- També, per exemple, centrar-vos en el fet de ser dona jove i les semblances i diferències quan a més ets blanca o negra o de pell bruna. O quan ets homosexual i blanc o gitana i lesbiana o català negre o musulmana catalana.
- Les diversitats en el grup de joves són múltiples i donen molt de joc per encreuar-les, reflexionar i generar complicitats, aprenentatges i propostes noves. Són vivències molt importants en aquesta etapa de construcció de la seva identitat com a joves en un món canviant, dinàmic i sempre divers.

LA COMUNICACIÓ INTERCULTURAL EN CARTELLERIA I ALTRES MATERIALS DE DIFUSIÓ

Així com cuidem el nostre llenguatge perquè no sigui sexista, hem de posar atenció a què no sigui racista ni discriminatori. Tant en els materials de difusió com en les xarxes socials, transmetrem de manera clara la nostra aposta per una participació diversa, igualitària i oberta a totes les persones joves, sigui quin sigui el seu origen cultural.

Les accions de comunicació, per senzilles que siguin, són sempre una oportunitat per contribuir a sensibilitzar i reconèixer la diversitat cultural en la construcció de la societat catalana. Emprant un llenguatge inclusiu, evitem estereotips i generalitzacions que menystenen i posen barreres a les persones joves per raó del seu origen cultural, ètnia, nacionalitat, racialització, creença religiosa o trajectòria migratòria.

No es tracta d'utilitzar un llenguatge o unes imatges políticament correctes, com sovint es diu, sinó de ser conscients que els nostres missatges i les nostres imatges poden reforçar rumors i estereotips, i ser llavor d'actituds racistes, pràctiques

discriminatories i discursos populistes. És una qüestió de respecte, de drets i de reconeixement de totes les persones joves com a membres de la nostra societat.

Mirada neta: Nosaltres

EX4

Llenguatge acurat i inclusiu. Participació diversa. Veus diverses. Temes diversos.

TEATRE JOVE

Avui, 5 de novembre, és el Dia Internacional de la Llengua Romaní. Vine al barri i celebrem-ho! Hem preparat una obra de teatre a l'aire lliure per reivindicar la llengua del Poble Gitano i protegir un patrimoni lingüístic que és tan català com el català!

Mirada bruta: Contraposició “Nosaltres i ells”

EX5

Llenguatge que divideix. Èmfasi en les diferències ètniques. Immigració com a concepte essencialista i segregador. Estereotips. Bones intencions que maten.

PROJECTE

“Joves que cuinem” és un projecte per promoure la convivència i el coneixement entre joves d'aquí i joves de fora. Moltes persones joves, autòctones o estrangeres, els hi agradaria donar el pas d'apropar-se i conèixer-se. La iniciativa “Joves que cuinen” vol donar eines a tanta gent jove que vol aprendre a cuinar menjars deliciosos, creatius i senzills d'arreu del món. Tot cuinant podem establir nous contactes i amistats entre joves de la nostra societat i joves immigrants que han arribat a viure al barri.

Mirada neta: Reconeixement

EX6

Llenguatge precís i contextualitzat.

POETRY JAM “DISSIDÈNCIES”

Ja ha arribat el dia! Com a tancament del cicle, us esperen aquesta tarda amb poetes d'arreu del món! Aquest cicle ens proposa conèixer, amb diferents llenguatges artístics, diverses realitats que afecten a les persones joves LGTBI racialitzades i/o migrants, per tal d'avançar en la construcció d'una memòria plural que incorpori una mirada intercultural i doni a conèixer aquest col·lectiu a la ciutat.

TALLER

Us esperem el dia 17 a les 18 h per a l'activitat “Coneixem el llibre AfricanMeninas”. Un espai de conversa on debatrem sobre qüestions com lideratge, migració o resistència, i coneixerem amb joves africanes i afrodescendents quines són les seves referents culturals, artístiques, professionals i de lluita.

SESSIÓ / SÓC D'AQUÍ, SÓC D'ALLÀ

Tres joves expliquen el seu procés migratori. Que recorden del seu país, com van arribar a Tarragona, quan tornen a la ciutat que els va veure néixer,... Un espai per ajudar a entendre que significa ser immigrant i quins són els motius que al llarg de la història han fet que les persones anéssim d'un lloc a l'altre.

JOCS DELS 4 VENTS. Tarda de diversitat lúdica

Tarda de jocs, animació i dansa concentrats per zones que compartaran amb la presència d'altres joves i no tant joves provinents de països diversos per compartir taulells, dinàmiques i regles molt semblants a les moixanes, cantarelles i racons que sempre s'han vist per les nostres places.

Mirada bruta: Generalitzacions, invisibilitat, desqualificacions

EX7

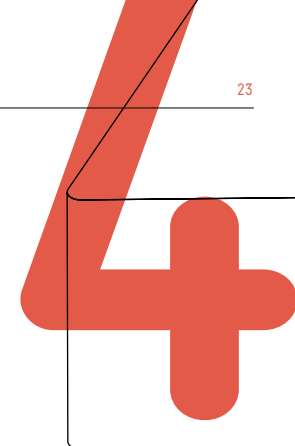
Expressions deshumanitzadores. Invisibilitat de la diversitat ètnica. Llenguatge assetjador. Bromes i ironies. Trampes i fal·làcies.

PROJECTE

“Gènere i interculturalitat” és un projecte per treballar temes de gènere posant-hi perspectiva intercultural. Un recurs del projecte és un vídeo (fet per un home blanc) parlant d'una noia africana (d'una Àfrica remota i de poble allunyat, sense concretar) on la seva vida es representa sempre com una víctima absoluta: ablació del clitoris, matrimoni forçat, abusos i maltracte físic..., sense cap mena d'agència, ni res. Una víctima absoluta i només això. A vegades mostrem a les persones com a víctimes i no res més.

ELS RECURSOS I MATERIALS EMPRATS

Durant l'activitat educativa o la proposta cultural que feu, teniu en compte l'exposició de materials i recursos que trenquin amb estereotips i imaginaris racistes? Procureu utilitzar imatges que no invisibilitzin o caricaturitzin les persones joves pel seu origen cultural o racialització? Feu servir imatges arrelades en patrons culturals discriminatoris que fomenten la separació i el rebuig?

Seccioneu i elaboreu **materials didàctics i d'exposició, recursos audiovisuals, jocs i dinàmiques** que contribueixin a tenir una visió crítica dels estereotips, que provoquin la reflexió sobre el racisme en la nostra societat i que desenvolupin coneixements i habilitats des de punts de vista diversos. Apostem per referències que posin de manifest nous plantejaments de les relacions interculturals, defugint de la discriminació basada en models, valors, comportaments i actituds etnocèntrics. Amb les nostres imatges, busquem crear noves narratives per una igualtat real, i que es reconegui la diversitat de manera creativa i agosarada.

És important omplir l'espai de guies, **publicacions, cartells i tríptics** que posin en primer pla la igualtat i la diversitat cultural, sexual i de gènere. Sovint una imatge val més que mil paraules, tant per malbaratar la convivència com per construir noves maneres de relació que siguin constructives i compartides entre joves amb trajectòries de vida diverses.

Els exemples que presentem a continuació estan extrets del taller "Deconstrucció d'imaginari racistes a través de la imatge" (2020), realitzat pel col·lectiu d'artistes afrodiaspòrics New Voices, New Futures. padlet.com/antirumors/miradescritiques

La idea

EX8

En el procés de generar idees per una programació cultural o una activitat educativa, ens podem fer una sèrie de preguntes, a mode de *checklist*, per tal d'assegurar una mirada neta i conscient:

- **Coneix el teu punt de vista!** Qui soc jo per proposar aquesta història, iniciativa, activitat? (origen, gènere, orientació sexual, classe, lloc de residència, activitat....).
- **Coneix el punt de vista dels altres.** A què aspiren les persones que vull que hi col·laborin i participin? A què aspiren els personatges que vull retratar? De què parlen? ¿Quina posició ocupen?
- **Qüestiona't durant tot el procés.** On tinc els meus punts cecs? Si jo no visc directament l'impacte de les discriminacions, què és el que no estic veient? Sexualitzo? Soc paternalista? Soc excloent? Estic discriminant algú? Soc racista?
- **Col·labora amb un equip divers al teu voltant.** Per què no hi ha més persones més vinculades al tema que vull tractar, que expliquin aquesta història?

L'execució

EX9

En el procés d'implementar o executar la idea per una programació cultural o una activitat educativa, també ens podem fer una sèrie de preguntes, a mode de *checklist*, per tal d'assegurar una mirada neta i conscient. Cap de les mil formes de desenvolupar les nostres propostes assegura que no perpetuem alguna cosa indesitjable, però aquestes mil formes són necessàries.

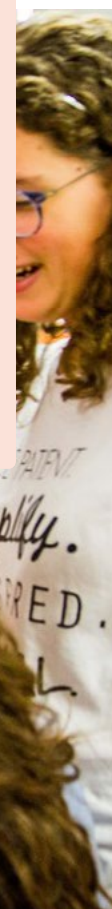
- **Entrena el cervell per veure allò que no vols o no pots veure.** Com mirem? Com explorem els temes de les propostes que volem fer? Com aprenem? Com incloem? Com tenim en compte?
- **Les imatges no demanen permís.** Són violentes les imatges que utilitzem? Si no ho són per tu, poden ser violentes per una altra persona? La violència de les imatges pot ser simbòlica? Com afrontem aquesta violència? Quins canvis volem veure en les imatges que utilitzem?
- **Mil formes de crear.** Amb qui treballem? Col·laborem amb algú amb experiència directa d'allò que estem tractant, que ens pugui aportar visions i vivències diverses?

Les històries
rere la imatge

EX10

L'impacte de les històries que hi ha rere les imatges i relats arriben a les persones omplint-la de reflexions diverses i mirades noves, o reforçant la mirada única generada per una cultura dominant i pels relats que homogeneïtzen. Fem-nos unes preguntes que ens poden servir de *checklist* per avaluar l'impacte de les nostres propostes:

- **El Poder de les històries.** Quin poder de canvi té la meua proposta o iniciativa per a les persones joves que hi participen?
- **Som històries.** Som les històries que ens expliquem? Som les històries que s'expliquen de nosaltres, tant com individus i com a grup? Totes les persones poden sentir-se part d'aquestes imatges d'una manera genuïna? O reconèixer la seva veu i vivència? Les històries que expliquem rere les imatges aporten a les persones una visió més individualista i monocultural del món, o més col·lectiva i heterogènia?
- **L'antiguitat de les històries.** Quins vincles tenen les imatges que utilitzem amb més de 500 anys d'històries fallides i parcials? Seguim en la ignorància d'un passat invisibilitzat, o hem contribuït a omplir forats i revelar altres sabers i versions? Hem aportat històries i imatges lligant passat i present que fins ara han estat impossibles d'explicar per part de qui les ha viscut?
- **La cultura occidental en relació amb les altres.** Les persones que han pogut conèixer i participar de les nostres activitats i programacions han pogut reflexionar de manera crítica sobre la superioritat davant l'alteritat? Han pogut copsar la posició relativa d'una cultura sobre l'altra?

Aprenentatges per uns materials creatius i unes iniciatives culturals més diverses

EX11

- Descentrar per recentrar. Descentrem-nos de la nostra mirada occidental, traiem la cultura occidental del centre, analitzem totes les opcions i perspectives, incorporem mirades diverses i recentrem les nostres propostes.
- Totes estem obligades a treballar-nos. Això ens obre a propostes més innovadores, més creatives, amb més oportunitats d'aprendre per totes, i menys errors.
- Treballem amb un equip multicultural i cedim espais i veus de lideratge, creació i participació a joves amb trajectòries de vida diverses.
- Sovint no és fàcil la col·laboració i participació amb veus dissidents, que no concorden necessàriament amb allò que tenim costum. És important que les persones joves siguin animades a expressar-se en tota la seva diversitat (d'origen, gènere, sexe i orientació sexual) per tal que puguin formar part implicada de les propostes que fem.

PARTICIPACIÓ JOVE DIVERSA

La participació real i diversa de les persones joves és un procés dinàmic, transversal i en permanent construcció. Promou la implicació de temes, persones o col·lectius amb visions, orígens i contextos culturals diversos en els espais i canals de participació existents o en nous àmbits d'autoorganització.

- » La participació diversa implica teixir xarxes de relació, col·laboració i construcció conjunta a diferents nivells i àmbits d'acció, com són el veïnal, l'associatiu, l'educatiu, el polític, l'institucional, el cultural, el laboral o el de mitjans de comunicació, entre d'altres. Com ho podem fer?

Les següents propostes han estat elaborades per la Xarxa BCN Antirumors. <https://ajuntament.barcelona.cat/bcnacciointercultural/ca/estrategia-bcn-antirumors/materials-antirumors/infografia-que-entendem-per-participacio-diversa>

- **RECONeixEMENT** que cada organització té una visió pròpia, amb privilegis que condicionen interessos, formes de fer i pensar en relació a com es posen en marxa les iniciatives, activitats i projectes. Cal assumir el compromís de revisar críticament quin lloc ocupen aquests privilegis i la composició en termes de diversitat.

- **TENINT EN COMPTE** l'aspecte lingüístic: més enllà d'oferir traduccions, cal revisar l'ús que en fem del llenguatge i la manera que tenim de dir les coses. També cal prendre en consideració les responsabilitats familiars, els espais de cura, els horaris i l'accessibilitat per tal que els formats siguin el més adient possible per a tots i totes.

- **APLICANT** la perspectiva intercultural, interseccional, antiracista i feminista, a l'hora de pensar i executar les accions que portem a terme, ja sigui una activitat educativa o una programació cultural amb i per a joves.

- **ADAPTANT-NOS** constantment a les necessitats de les persones joves i el context. Els espais i processos de participació es configuren i s'han de reestructurar de forma conjunta i continuada, de forma pràctica i experimental per tal de veure el que funciona i el que no, atrevint-nos a posar en marxa noves idees i formes de participar.

- **VISIBILITZANT** col·lectius minoritzats, temes i realitats diverses, promovent espais nous o no reconeguts amb l'objectiu d'aglutinar necessitats transversals que es viuen de diverses maneres.

- » **COMPONENT** que la participació ha de ser significativa per la vida i moments de les persones joves. No sempre es vol o es pot participar de la mateixa manera. L'objectiu és que totes les persones joves se sentin convidades a participar sense cap mena de qüestionament a la falta o no de participació.
- » **FENT XARXA**, contactant i connectant amb diversos llocs de participació, teixint vincles a diferents àmbits i promovent el coneixement mutu, el diàleg crític, tant a nivell comunitari com de ciutat, respectant, reconeixent i aprofitant els diversos espais de participació de joves ja existents (formals o no formals).
- » **AUTOAVALUANT** permanentment el nivell i el tipus de participació jove, posant especial atenció en com s'han pres decisions i de quin manera han estat escoltades les necessitats i interessos de totes les persones joves.

AVALUEM ELS NOSTRES PROJECTES I ACCIONS I L'OFERTA D'ACTIVITATS I PROJECTES PER A JOVES

Sempre és important avaluar els projectes i accions així com l'oferta d'activitats per a joves i molt especialment quan ens proposem canvis importants, com ara incorporar la mirada intercultural. Això tant de manera continuada com al final. Per petites que siguin les innovacions que fem, serà útil guiar-nos en l'avaluació amb alguns indicadors vinculats amb els objectius i dimensions de la interculturalitat que proposem pel disseny i implementació de les nostres propostes. Recordem que incorporar la mirada intercultural és un procés d'aprenentatge necessari, sovint d'assaig i error i sempre en construcció. Anem a poc a poc i bona lletra!

Recordem també que no vivim vides monemàtiques, i els nostres projectes i espais de participació tampoc no ho han de ser. A l'hora d'avaluar amb perspectiva intercultural, volem tenir en compte també la complexitat de les múltiples interaccions entre origen cultural, gènere, classe social, orientació sexual o edat. Volem tenir en compte el context occidental i eurocèntric des del que treballem. Anem més enllà, obrint la perspectiva intercul-

tural occidental, per abordar els eixos de desigualtat que sorgeixen d'aquestes interaccions i que generen i mantenen el racisme, el masclisme, el classisme, entre d'altres. Obrim la mirada intercultural a una mirada interseccional.

1. Igualtat / Equitat

Hem incorporat mesures per assegurar la igualtat d'accés, de drets i oportunitats a les persones joves d'origens culturals diversos, així com la no discriminació.

- S'ha garantit que totes les mirades i maneres de fer tinguessin el mateix pes i validesa.
- El projecte o activitat s'ha dissenyat des d'una perspectiva interseccional, tenint en compte qüestions de gènere, origen, sexe i orientació sexual, classe...
- S'han fet servir eines d'informació i mitjans de comunicació que permeten una difusió més àmplia i pròxima, usant

diferents idiomes i llenguatges i en espais freqüentats per joves de contextos culturals diversos.

- S'han ofert serveis de traducció i s'ha comptat amb figures mediadores i/o dinamitzadores i/o referents d'origens culturals diversos, quan era adient.
- S'han incorporat mecanismes específics per facilitar l'accés en igualtat de joves d'origen divers.
- Altres

2. Reconeixement de la diversitat

Fomentar el coneixement i el reconeixement de la diversitat cultural dins el projecte o activitat.

- S'han realitzat diàlegs, conferències, debats, projeccions de documentals, etc, amb la idea de reconèixer la diversitat cultural present al territori.
- S'ha reconegut la diversitat cultural mitjançant expressions artístiques posant-les en valor com una aportació més a la riquesa cultural del territori i sense caure en folcloritzacions i exotismes.
- S'ha facilitat la transferència i l'aprenentatge d'altres coneixements i sabers, destacant les aportacions de les persones de diferents contextos culturals.

- S'han creat espais de reflexió en torn a la pròpia concepció de diversitat, entenent que la pròpia concepció no és universal ni única.
- Altres

3. Interacció positiva | Diàleg intercultural

Fomentar que el projecte o l'activitat establix relacions actives i de col·laboració entre joves o grups de joves que habitualment no tenen relació, posant èmfasi sobre interessos i aspectes comuns.

- S'han creat espais de trobada pel diàleg per tractar temes d'interès comú.
- S'han inclòs dinàmiques per treballar des de les emocions els rumors, prejudicis i estereotips sobre la diversitat cultural.
- S'han incorporat dinàmiques per treballar la relació de les persones joves participants en el marc de les activitats, tot cercant la creació de confiança, de corresponsabilitat i suport mutu.
- Quan s'han presentat tensions, malentesos o conflictes, aquests s'han abordat de forma dialogada i compartida.
- S'han posat en marxa mecanismes per construir consens a l'entorn de temes comuns i transversals.
- Altres

4. Participació diversa

Incorporar mecanismes o recursos per aconseguir una participació culturalment diversa.

- S'han inclòs activitats i temàtiques diverses que poguessin interessar a joves de diferents contextos culturals.
- S'han creat projectes i activitats de manera conjunta o col·laborant amb entitats d'origens culturals diversos.
- S'ha convidat a participar en totes les fases del projecte o activitat a persones joves de contextos culturals diversos.
- Altres

5. Sentiment de pertinença

Fomentar que les persones joves participants creïn vincles d'arrelament al barri, grup, entitat, escola, etc.

- S'han afavorit les experiències de caire emocional i personal dins les activitats i projectes.
- S'han establert vincles amb altres entitats, centres o institucions locals i s'està treballant per mantenir-los per a futures col·laboracions.
- S'ha vinculat el projecte o acció a activitats o xarxes de barri.
- El projecte o l'activitat està pensat en clau de procés per fomentar una participació continuada (a curt, mig i llarg termini).
- Altres

REFERÈNCIA EDUCATIVA

Per a portar a terme tota aquesta transformació, cal que l'equip educatiu estigui sensibilitzat i pugui **rebre formació** en perspectiva intercultural per tenir les eines necessàries per a aplicar-la.

En aquest sentit, és essencial que puguem utilitzar un **llenguatge no racista** ni xenòfob, visualitzant el món de les persones joves amb orígens i trajectòries culturals diversos. Vetlleu per l'ús d'un llenguatge verbal, escrit i gràfic que tracti equitativament les persones, sigui quin sigui el seu origen cultural.

Gestioneu positivament les **situacions de conflicte** vinculades a comportaments i actituds de caràcter racista i xenòfob. Qualsevol observació o fet destacable, compartiu-lo amb l'equip de dinamització dels espais joves. I busqueu sempre el diàleg amb persones amb expertesa i experiència en el treball intercultural per tal d'aprofundir, ampliar i conèixer noves propostes creatives.

Preneu consciència que els i les educadors som **referents educatius** i per tant hem de vetllar perquè totes les persones puguin participar de manera equitativa a la vida dels espais i equipaments per a joves, tant pel que fa les propostes i la presa de decisions, com pel que fa les tasques i responsabilitats. Com a referents educatius que som, hem de transmetre una mirada intercultural que trenqui amb els patrons de segregació i discriminació imperants a la societat i que eduqui en la igualtat a nois i noies, sigui quin sigui el seu origen cultural i trajectòria de vida.

**Per tal de recollir-ne impressions i dades sobre la nostra tasca educativa, et demanem que al finalitzar cada activitat impartida, responguis el formulari d'avaluació que se't facilitarà mitjançant l'equip de seguiment i dinamització del servei municipal de joventut.*

REFERÈNCIES WEB I RECURSOS DE SUPORT

ALGUNS LLOCS WEB D'INTERÈS I PLENS DE RECURSOS

Guia "Joves i mirades diverses. Guia per a una educació afectivosexual amb mirada interseccional". Direcció General de Joventut. Agència Catalana de la Joventut.

<https://ejoventut.gencat.cat/ca/detalls/Article/Guia-Joves-i-mirades-diverses.-Guia-per-a-una-educacio-afectivosexual-amb-mirada-interseccional>

Col·lectiu i+ Professionals per la diversitat
<https://collectiuimes.com/blog/>

Joves referents per la interculturalitat. Centre d'Estudis Africans i Interculturals (CEAI)
<https://centrestudisafricans.org/joves-referents-per-la-interculturalitat/>

La Xixa Teatre
[La Xixa Fem Comunitat \(laxixateatre.org\)](http://laxixateatre.org)

elParlante. Educomunicació amb joves.
[elParlante | elParlante](http://elParlante.com)

BCN Acció Intercultural. Banc de recursos audiovisuals antirumors i per la interculturalitat

BCN Acció Intercultural - YouTube
<https://ajuntament.barcelona.cat/bcnacciointercultural/ca/estrategia-bcn-antirumors/xarxabcnantirumors/banc-de-recursos-antirumors>

Cicle formatiu #Mirades crítiques per repensar la interculturalitat. Grup de formació Xarxa BCN Antirumors
<https://padlet.com/antirumors/miradescritiques>

Guia de llenguatge inclusiu. Immigració, racisme, xenofòbia
https://www.mesadiversitat.cat/sites/default/files/2017-11/guia_breu_llenguatge_inclusiu.pdf

Guia de Comunicació Inclusiva per construir un món més igualitari
<https://ajuntament.barcelona.cat/guia-comunicacio-inclusiva/>

Limpieza bucal: miniglosario de términos discriminatorios
<https://afrofeminas.com/tag/glosario/>

Entrevista amb Carlos Giménez: La convivència ciutadana intercultural
<https://www.youtube.com/watch?v=QVE-jZWvZvJg&list=PLyftUAwaYxGXTeib5X-5nAYZHVeQNA45At&index=9>

Conferència de Carlos Giménez: La ciutadania intercultural
<https://www.youtube.com/watch?v=ca-g2UHHhFF4&list=PLyftUAwaYxGXTeib5X5nAYZHVeQNA45At&index=10>

Entrevista amb Fadhila Mammar: Joves d'una ciutat intercultural
<https://www.youtube.com/watch?v=5ykmLrrzqks&list=PLyftUAwaYxGXTeib5X5nAYZHVeQNA45At&index=2>

Conferència de Fadhila Mammar: Joves d'una ciutat intercultural
<https://www.youtube.com/watch?v=LQ-mEnpY9a84&list=PLyftUAwaYxGXTeib5X5nAYZHVeQNA45At&index=3>

Chimamanda Ngozi Adichie: El peligro de una sola historia
<https://www.youtube.com/watch?v=71CU-vZM0DUM>

Taiye Selasi: Cuando me preguntas de dónde soy
https://www.ted.com/talks/taiye_selasi_don_t_ask_where_i_m_from_ask_where_i_m_a_local

Avtar Brah, entrevista, 9 abril 2018
<https://www.elsaltodiario.com/pensamiento/entrevista-avtar-brah-identidad-siempre-proceso-no-un-producto-final>

Avtar Brah. Cartografías de la diáspora
<https://www.traficantes.net/sites/default/files/pdfs/Cartograf%C3%ADas%20de%20la%20di%C3%A1spora-TdS.pdf>

Said El Kadaoui : Entrevista, sept 2016
<https://www.youtube.com/watch?v=SB-NINmIVP24&feature=youtu.be>

Moha Gerehou
 Qué es ser racializado (eldiario.es)
<http://mundonegro.es/moha-gerehou-hay-que-cuestionar-el-sistema-en-el-que-vivimos/>
<https://www.youtube.com/watch?v=R9M-V4syZIGq>

Paola Cerviño i Youssef M. Ouled, 16 abril 2018
<http://esracismo.com/2018/04/16/quien-tiene-el-privilegio-de-curar-sus-vivencias/>
<https://esracismo.com/>

Discriminaciones diversas en las personas jóvenes. Revista de Estudios de la Juventud. Junio 2010. Injuve.
<http://www.injuve.es/sites/default/files/revista89completa.pdf>

Radio África Magazine
<https://www.radioafricamagazine.com/>

Desmuntem tòpics. Espai Jove Calafell
 Desmuntem tòpics - YouTube

Gritando al mundo. Oficina Jove del Garraf | elParlante
https://www.youtube.com/watch?v=TzY-9ZrW_BXw&feature=youtu.be

Ni uniformes ni etiquetes | Fundació Akwaba
http://niuniformesnietiquetes.esy.es/wp-content/uploads/2016/09/guia_pedagogica_Niuniformesnietiquetes1_edicio2018.pdf
http://niuniformesnietiquetes.esy.es/wp-content/uploads/2018/04/guia_pedagogica_Niuniformesnietiquetes2.pdf

.....

C/ Marquès de Montoliu

C/ Sant Antoni Mª Claret

C/ Estantislau Figueras

Plaça Imperial Tarraco

> OFICINA JOVE DEL TARRAGONÈS

Dilluns: 9.30 a 13 h [en línia]
Dimarts: 9.30 a 13 h i 16.30 a 19 h
Dimecres: 9.30 a 14 h
Dijous: 9.30 a 14 h i 16.30 a 19 h
Divendres: 9.30 a 14 h

Tel.: 977 251 873
tarragonès@oficinajove.cat

> ESPAI JOVE KESSE

Dijous i divendres de 16.30 a 22 h
Tel.: 977 296 251
tarragonajove@tarragona.cat

WWW.
TARRAGONAJOVE
.ORG

